

OTSUS

03.07.2020 nr 7-26/2020-007

Saamata jäänud energia hinna määramine

1. Haldusmenetluse alustamine

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 (edaspidi Määrus), milles käsitletakse elektrienergia siseturgu, artikkel 11 sätestab, et kui see on vajalik varustuskindluse normi kehtestamiseks vastavalt artiklile 25, määravad reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused hiljemalt 5. juuliks 2020 saamata jäänud energia hinna jaoks oma territooriumil kindlaks ühe hinnangulise hinna. Hinnanguline hind tehakse üldsusele kättesaadavaks.

Varustuskindluse normi kehtestajaks Eestis on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Konkurentsiamet 05.06.2020 kirjaga 7-12/20-0020-150-2 tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile varustuskindluse normi (RS¹) osas ettepaneku, mis põhines vastavalt Määruse artiklile 25 saamata jäänud energia hinnal (VOLL²) ja uue turule siseneva tootja kulul (CONE³).

Seega on täidetud Määruse artikkel 11 vajalikkuse tingimus ning Konkurentsiametil tuleb määrata Eesti territooriumil kindlaks üks hinnanguline saamata jäänud energia hind.

Lisaks sama artikkel täpsustab, et reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused ajakohastavad oma hinnangulist saamata elektri hinda vähemalt iga viie aasta tagant või varem, kui kõnealused asutused täheldavad olulisi muutusi.

2. Asjaolud ja menetluse käik

Saamata jäänud energia hinna määramiseks puudub käesoleval ajal üleeuroopaline ühtne metoodika. See on alles väljatöötamise faasis, mille käigus ENTSO-E⁴ on metoodika kavandi esitanud ACER⁵-ile arvamuse avaldamiseks. Lõplik Metoodika kehtestamise aeg on käesoleval hetkel teadmata.

¹ Reliability standard

² Value of lost load

³ Cost of new entity

⁴ European Network of Transmission System Operators for Electricity

⁵ Agency for the Cooperation of Energy Regulators

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium on leidnud, et Eesti varustuskindluse norm tuleb kehtestada enne lõpliku üleeuroopalise meetodika kehtestamist. Sama on teinud ka paljud teised liikmesriigid. Määrus näeb, ette, et sellisel juhul on pädeval asutusel kohustus määrata VOLL-i väärtus 5.juuliks 2020.

Optimaalse varustuskindluse normi määramiseks lepiti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Konkurentsiameti ja süsteemihalduri Elering AS-i vahel kokku tellida analüüs. Vastava analüüsi tellijaks oli Elering AS ning analüüsi juhtrühma olid kaasatud ka Konkurentsiameti ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad. Analüüsi teostajaks oli FTI France S.A.S. (kaubamärk Compass Lexecon). 07.05.2020 edastas Elering AS Konkurentsiametile uuringu tulemused.

Analüüsis defineeriti ning sisustati muuhulgas ka saamata jäänud energia hind (VOLL). VOLL mõõdab tarbijatele põhjustatud rahalist kulu (eurodes), mis tuleneb elektrienergia koguse (MWh) tarnimata jätmisest, võttes sealhulgas arvesse tarbija/tarbimise tüüpi ja ka sotsiaalseid kulusid, näiteks aja või mugavuse kaotust.

ENTSO-E meetodika kavandi kohaselt VOLL väärtus sõltub:

- a) klienditüüpidest (nt kodumajapidamised, tööstus, teenused),
- b) katkestuse kestusest,
- c) katkestuse ajahetkest ja
- d) elektrikatkestuse eelteate saamise perioodist.

Olemasolevate VOLL-i hindamise meetodikate hulgas on kõige laialdasemalt kasutatud kahte:

1. **Deklareeritud valik.** See meetodika põhineb uuringutel, mis hõlmavad iga kliendikategooria esinduslikke valimeid. Seda peetakse kõige täpsemaks meetodiks kõigi kuluelementide arvestamisel, kuid ka kõige aeganõudvamaks ja kulukamaks.
2. **Makromajanduslik.** Selle meetodika abil arvutatakse VOLL suhtena avalikult saadaolevate makromajanduslike näitajate (nt lisandväärtus ja elektritarbimine) vahel. Selle lähenemisviisi jaoks on kasu laialdaselt kättesaadavatest makromajanduslikest andmetest, kuid on oht, et jäetakse arvestamata mõned olulised elemendid, mida makromajanduslikud andmed ei hõlma.

Compass Lexecon hindas Eesti VOLL-i, tuginedes ACER-i poolt 2018. aastal tellitud värskeimale üleeuroopalisele VOLL-i analüüsile, mis koostati Cambridge Economic Policy Associates Ltd poolt (edaspidi CEPA analüüs)⁶, kasutades makromajanduslikku lähenemisviisi, pakkudes VOLL-i hinnanguid tööstustarbijate, teenindusklientide ja koduklientide alamkategoriate kaupa iga liikmesriigi lõikes.

CEPA analüüsi hinnangu kohaselt Eesti klientide alamkategoriate (eraklientide, teenuste ja tööstustarbijate alamkategoriate) 2018. aasta elektritarbimise kohaselt oli Eesti kaalutud keskmise VOLL-i hind 3,07 €/kWh.

Lisaks hindas Compass Lexecon iga kliendikategooria saamata jäänud elektrienergiast põhjustatud kulusid, mida makromajanduslik lähenemisviis ei hõlma, kuid ENTSO-E meetodika kavand näeb ette, et peab arvesse võtma. Nende hulka kuuluvad andmete kadumise,

6

https://www.acer.europa.eu/en/Electricity/Infrastructure_and_network%20development/Infrastructure/Document/CEPA%20study%20on%20the%20Value%20of%20Lost%20Load%20in%20the%20electricity%20supply.pdf

mugavuse kaotuse ja toidu riknemise kulud (eraklientidele) ning taaskäivitamise, kahjustuste, riknenud materjalide ja kolmandate osapoolte kulud (teenindus ja tööstustarbivad).

Tuginedes uuringute põhjal eri tüüpi saamata jäänud elektrienergiast põhjustatud kulude osakaalu hindavale akadeemilisele kirjandusele, jõudis Compass Lexecon järeldusele, et makromajanduslik lähenemisviis arvestab ainult 30–32% kõigist saamata jäänud elektrienergiast põhjustatud eraklientide kuludest ja 43–74% muude klientide (tööstus ja teenused) kuludest.

Sellest tulenevalt Eesti jaoks kohandatud VOLL omab keskmist väärtust 7,3 €/kWh (täpsemalt 7287 €/MWh), hajumisega vahemikus 6,5–8,5 €/kWh.

Compass Lexecon arvutuskäik on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Eesti VOLL arvutus

Sektor	Sektori osakaal, %	CEPA VOLL, €/kWh	Korrektsoon			Eesti VOLL, €/kWh		
			Madal	Keskmine	Kõrge	Madal	Keskmine	Kõrge
Tööstus	33%	1,67	74%	59%	43%	2,26	2,86	3,89
Teenindus	41%	2,86	74%	59%	43%	3,86	4,89	6,65
Erakliendid	26%	5,18	32%	31%	30%	16,19	16,71	17,27
Kokku		3,1				6,5	7,3	8,5

3. Kokkuvõte.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 artikkel 11 sätestab, et reguleerivad asutused määravad 5. juuliks 2020 saamata jäänud energia hinna jaoks oma territooriumil kindlaks ühe hinnangulise hinna.

Lähtudes eeltoodust

otsustan:

määrata saamata jäänud energia hinnaks Eesti territooriumil **7287 €/MWh**. Saamata jäänud energia hind tehakse avalikkusele kättesaadavaks Konkurentsiameti veebilehe kaudu.

Käesoleva otsusega mittenõustumise korral on isikul õigus esitada 30 päeva jooksul alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest vaie Konkurentsiametile või kaebus Tallinna Halduskohtule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Märt Ots

peadirektor